

AUTOR BESTSELLERU *Půlnoční knihovna*

Matt Haig

VĚZEŇ
ČASU

Román

PŘELOŽILA HANA SICHINGEROVÁ

Vězeň času

Copyright © Matt Haig 2017
Copyright licensed by Canongate Books Ltd.
Arranged with Andrew Nurnberg Associates International Limited

*Všetchna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Hana Sichingerová, 2025
Cover illustration © Jim Tierney, 2025
Cover © Canongate Art, 2025
© DOBROVSKÝ s.r.o., 2025

ISBN 978-80-277-6557-7 (pdf)

VĚZEŇ ČASU

MATT HAIG

přeložila Hana Sichingerová

První část

Život mezi jepicemi

Jsem starý.

To je první věc, kterou vám povím. Pravděpodobně tomu nebudete věřit. Kdybyste mě viděli, asi byste si mysleli, že je mi kolem čtyřiceti, ale hodně byste se mýlili.

Jsem starý – starý ve smyslu starý jako strom nebo mlž zaděnka anebo starý renesanční obraz.

Abych to upřesnil: narodil jsem se před více než čtyřmi sty lety, třetího března patnáct set osmdesát jedna v ložnici mých rodičů ve třetím patře francouzského zámku, který býval mým domovem. Na tuhle část roku to byl teplý den a moje matka požádala chůvu, aby otevřela všechna okna.

„Bůh se na tebe usmál,“ vyprávěla mi matka. I když podle mého klidně mohla dodat – pokud by vůbec existoval –, že to byl spíš úšklebek než úsměv.

Má matka zemřela hodně dávno. Kdežto já ne.

Mám totiž jistou dispozici.

Celkem dlouhou dobu jsem to považoval spíš za nemoc, ale nemoc není to pravé slovo. Nemoc se spojuje se slabostí a churavěním. Lepší je říkat dispozice. Vzácná, ale ne ojedinelá. Nevíte o ní, dokud ji sami nemáte.

Nenajdete ji v žádných lékařských časopisech. Nemá ani žádný oficiální název. První vážený lékař, který ji pojmenoval, ji v devadesátých letech devatenáctého století nazval „anagérie“, vyslovuje se anadžérie, ale z pochopitelných důvodů se nikdy nestala obecně známou.

Tato dispozice se rozvine v období puberty. Zpočátku se při ní vlastně skoro nic neděje. Ten, kdo jí trpí, si ani nevšimne, že ji má. Koneckonců každý se ráno probudí a v zrcadle

spatří stejný obličej, jaký viděl včera. Den po dni, týden po týdnu, měsíc po měsíci, lidé se nemění příliš znatelně.

Ale jak čas ubíhá, začnou si ostatní o narozeninách nebo různých výročích všímat, že vůbec nestárnete.

Ve skutečnosti se ani těmto jedincům stárnutí nevyhýbá. Stárnou úplně stejně. Jen mnohem pomaleji. Rychlost stárnutí anageriků mírně kolísá, ale obecně odpovídá poměru 1:15. Někdy je to rok na každých třináct až čtrnáct let, u mě se to blíží patnácti.

Takže nejsme nesmrtelní. Naše těla a duše nejsou ve stáze. Podle posledních stále se měnících vědeckých poznatků, které se odvíjejí od různých aspektů procesu stárnutí – molekulární degenerace, buněčné vazby tkání, buněčné a molekulární mutace (včetně nejdůležitější jaderné DNA) –, je to tak, že stárneme v jiném časovém rámci.

Mé vlasy zešediví. Možná o ně přijdu. Pravděpodobně budu mít potíže se sluchem a artrózu. Mé oči zřejmě postihne stařecká vetchozrakost. Nakonec budu trpět úbytkem svalové hmoty a přestanu se pohybovat.

Zvláštností anagerie je, že díky ní máme lepší imunitní systém, který nás chrání před mnoha (ne všemi) virovými a bakteriálními infekcemi, avšak i ten nakonec začne selhávat. Nechci vás nudit vědou, ale zřejmě je to tak, že naše kostní dřev vytváří v nejproduktivnějším věku více hematopoetických kmenových buněk – těch, ze kterých vznikají bílé krvinky. Je však důležité uvědomit si, že nás nechrání před zraněními nebo špatnou výživou ani netrvá věčně.

Takže ve mně nehledejte žádného sexy upíra, který je neustále na vrcholu plodných sil. I když musím přiznat, že když uplynou jen desetiletí mezi úmrtím Napoleona a přistáním prvního člověka na Měsíci, můžete získat pocit, že žijete celou věčnost.

Jedním z důvodů, proč o nás lidé nevědí, je skutečnost, že nejsou připraveni tomu uvěřit.

Lidské bytosti zpravidla nedokážou přijmout nic, co se neslučuje s jejich viděním světa. Klidně bych mohl říct: „Je mi čtyři sta třicet devět let“, ale obvykle by následovala reakce: „A nezbláznil ses?“

Dalším důvodem, proč o nás lidé nevědí, je to, že jsme chráněni. Jistou organizací. Každý, kdo objeví naše tajemství a uvěří mu, má pocit, že jeho krátký život je najednou ještě kratší. Ale nebezpečí nehrozí jen od obyčejných lidí.

Je i uvnitř.

Srí Lanka, před třemi týdny

Chandrika Seneviratne ležela ve stínu stromu asi sto metrů za chrámem. Po vrásčitém obličejí jí lezli mravenci. Oči měla zavřené. V listí nad sebou jsem zaslechl šustění. Vzhledl jsem a uviděl opici, která mě shora obezřetně pozorovala.

Zeptal jsem se řidiče tuk-tuku, který mě přivezl, co je to za opici. Odpověděl, že se tomu červenohnědému druhu makaka s téměř lysým obličejem říká rileva.

„Jsou hodně ohrožení,“ vysvětlil mi. „Už jich zbývá jenom pár. Tohle je jejich místo.“

Opice utekla pryč.

Sáhl jsem ženě na ruku. Byla studená. Odhadl jsem, že tady musela ležet asi den. Držel jsem ji za ruku a najednou jsem se rozplakal. Nedokázal jsem potlačit emoce. Zaplavila mě vlna lítosti, úlevy, smutku a strachu. Byl jsem smutný, že už mi Chandrika nezodpoví moje otázky. A současně se mi ulevilo, že ji už nemusím zabít. Věděl jsem, že musela zemřít.

Úleva se změnila v cosi jiného. Možná za to mohl stres nebo slunce, nebo vaječná omeleta, kterou jsem měl k snídani, ale začal jsem zvracet. A v tu chvíli mi to došlo. *Už to dál dělat nedokážu.*

V chrámu nebyl telefon, proto jsem musel počkat, až se vrátím do svého hotelového pokoje ve starém pevnostním městě Galle. Ulepený vedrem jsem si zalezl pod moskytiéru a chvíli jen tak bezmyšlenkovitě civěl na pomalý stropní větrák, než jsem zavolal Hendrichovi.

„Udělal jsi, co jsi měl?“ zeptal se.

„Ano,“ odpověděl jsem napůl pravdivě. Koneckonců výsledek byl přesně takový, jaký chtěl. „Je mrtvá.“ Potom jsem se zeptal na to, na co jsem se ptal pokaždé. „Našli jste ji?“

„Ne,“ odpověděl jako vždycky. „Nenašli. Zatím.“

Zatím. Slovo, které vás může uvěznit v pasti na desetiletí. Ale tentokrát jsem dospěl k novému rozhodnutí.

„Poslyš, Hendrichu, mám prosbu. Chci normální život. Já už tohle nechci dělat.“

Unaveně vzdychl. „Musím tě vidět. Už jsme se neviděli moc dlouho.“

Los Angeles, před dvěma týdny

Hendrich se vrátil do Los Angeles. Nežil tu od dvacátých let dvacátého století, tak usoudil, že bude celkem bezpečné se vrátit, protože už nemůže být naživu nikdo, kdo by si ho z té doby ještě pamatoval. Měl velký dům v Brentwoodu, který současně sloužil jako ústředí Společnosti albatrosů. Brentwood mu dokonale vyhovoval. Vzduch provoněný pelargóniemi, v okolí jen prostorné domy ukryté za vysokými zdmi a zelenými ploty, ulice zejí prázdnotou, a dokonce i stromy působí dokonale, až téměř sterilně.

Když jsem Hendricha uviděl u jeho velkého bazénu na slunečním lehátku s laptopem na klíně, dost mě to šokovalo. Hendrich vypadal většinou pořád stejně, ale nemohl jsem si pomoci, tentokrát se změnil. Vypadal mladší. Stále starý a artritický, ale prostě vypadal lépe než před sto lety.

„Ahoj, Hendrichu,“ pozdravil jsem. „Vypadáš dobře.“

Přikývl, jako by to pro něj nebyla žádná novinka. „Botox. A lifting čela.“

Dokonce si ani nedělal legraci. V tomhle životě býval plastický chirurg. Jeho krycí příběh zněl, že se na důchod přestěhoval z Miami do Los Angeles. Tím se vyhnul otázkám, proč tu nemá žádné klienty. Jmenoval se Henry Silverman. („Silverman. Líbí se ti to? Zní to, jako bych byl stárnoucí superhrdina. Což tak trochu jsem.“)

Posadil jsem se na prázdné lehátko. Služebná Rosella nám přinesla dvě zlatavě zbarvená smoothie. Všiml jsem si jeho rukou. Vypadaly staře. Jaterní skvrny, povolená kůže, modré žíly. Obličje dokážou lhát snáz než ruce.

„Rakytník. Je to hnus. Odpornost. Ochutnej.“

Na Hendrichovi bylo úžasné, jak se choval svědomitě. Podle mě byl takový vždycky. Rozhodně od devadesátých let devatenáctého století. A pravděpodobně se choval stejně i před staletími, když ještě prodával tulipány. Bylo to zvláštní. Byl starší než kdokoliv z nás, a přitom neustále držel krok s dobou, ať panovala jakákoliv móda.

„Vtip je v tom,“ vysvětlil mi, „že když v Kalifornii začneš stárnout, nemáš jinou možnost než se omlazovat. Jakmile dokážeš po čtyřicítce hýbat čelem, lidé začnou být velmi podezíraví.“

Vyprávěl mi, že pár let žil v Santa Barbaře, ale že se tam trochu nudil. „Santa Barbara je příjemná. Úplný ráj, jen s trochu hustší dopravou. Ale v ráji se nic neděje. Měl jsem dům nahoře v kopcích. Každý večer jsem popíjel místní vína. Ale začínal jsem šílet. Dostával jsem záchvaty úzkosti. Žil jsem víc než sedm století a nikdy jsem neměl jediný záchvat úzkosti. Přežil jsem války a revoluce. V pohodě. Ale jen jsem se dostal do Santa Barbary, začal jsem se v noci ve své pohodlné posteli budit, jak mi šíleně tlouklo srdce, s pocitem, že jsem uvězněný sám v sobě. Zato Los Angeles, to je něco jiného. V Los Angeles jsem se hned zklidnil, to ti povím...“

„Cítit se klidně. To musí být hezké.“

Chvilí si mě pozorně prohlížel, jako bych byl umělecké dílo s nějakým skrytým významem. „Co se děje, Tome? Chyběl jsem ti?“

„Tak nějak.“

„Co se stalo? Bylo to na Islandu tak zlé?“

Než jsem zajel na svou krátkou misi na Srí Lanku, žil jsem osm let na Islandu.

„Byl jsem osamělý.“

„Ale já jsem si myslel, že po Torontu jsi chtěl být sám. Říkal jsi, že když jsi obklopený lidmi, cítíš skutečnou

osamělost. Kromě toho přesně tohle my jsme, Tome. Samotáři.“

Zhluboka jsem se nadechl, jako by následující věta byla něco, pod čím je třeba podplavat. „Já už takový nechci být. Chci z toho ven.“

Nepřišla žádná velká reakce. Ani nemrkl. Díval jsem se na jeho pokroucené ruce a oteklé klouby prstů. „Nevede z toho cesta ven, Tome. A ty to víš. Jsi albatros. Nejsi jepice. Jsi albatros.“

Podstata těchto názvů byla jednoduchá: o albatrosech se kdysi myslelo, že jsou dlouhověcí. Ve skutečnosti se ale dožívají jen asi šedesáti let; mnohem méně než například žralok grónský, který žije až čtyři sta let, nebo mlž zaděnka, kterému vědci přezdívací škeble Ming, protože některé se narodily v době dynastie Ming, někdy před pěti sty lety. Každopádně my jsme albatrosové. Nebo krátce albové. A všichni ostatní lidé na zemi jsou jepice. Říká se jim tak podle krátkověkého vodního hmyzu, který celý životní cyklus prodělá během jednoho dne, nebo – v případě jednoho poddruhu – dokonce během pěti minut.

Hendrich nikdy nemluvil o obyčejných lidských bytostech jinak než jako o jepicích. Mně tahle terminologie – kterou jsem měl hluboce zakořeněnou – začínala připadat stále směšnější.

Albatrosové. Jepice. Jak pošetilé.

Hendrich byl navzdory svému věku a inteligenci totiž naprosto nevyzrálý. Jako dítě. Neuvěřitelně staré dítě.

Tohle bylo skličující na tom, když jste znali ostatní alby. Uvědomovali jste si, že nejsme dokonalí. Nejsme superhrdinové. Jsme prostě jen staří. A v případech, jako byl Hendrich, nezáleželo na tom, kolik desetiletí nebo století ve skutečnosti uplynulo, protože jste vždycky byli omezeni svou osobností. Na tom žádný posun v čase nebo prostoru nemohl nic změnit. Nikdy jste nemohli utéct sami sobě.

„Abych pravdu řekl,“ spustil, „je to od tebe dost neuctivé. Po tom všem, co jsem pro tebe udělal.“

„Cením si toho, co jsi pro mě udělal...“ zaváhal jsem. Co vlastně pro mě udělal? Nic z toho, co slíbil, se nestalo.

„Uvědomuješ si, jaký je moderní svět, Tome? Není to jako za starých časů. Nemůžeš jenom tak změnit adresu a dopsat svoje jméno do farní matriky. Víš, co mě stojí udržet tebe a ostatní členy v bezpečí?“

„Aspoň bych ti ušetřil nějaké peníze.“

„Vždycky jsem se vyjadřoval naprosto jasně: tohle je jenom jednosměrná cesta –“

„Já jsem se o tuhle jednosměrnou cestu nikdy neprosil.“

Napil se slámkou smoothie a znechucením se otrásl. „Takový je život, nebo ne? Poslyš, dítě –“

„To jsem asi sotva.“

„Měl jsi na výběr. Ty ses rozhodl navštívit doktora Hutchinsona –“

„A nikdy bych to neudělal, kdybych věděl, co se mu stane.“

Zakroužil ve smoothie slámkou, pak odložil sklenici na stůl vedle sebe a vzal si tabletu glukosaminu na svou artritidu.

„Potom tě budu muset nechat zabít.“ Skřehotavě se zasmál, aby naznačil, že to je vtip. Ale nebyl. Pochopitelně nebyl. „Uzavřeme dohodu, kompromis. Dám ti přesně takový život, jaký chceš – jakýkoliv život –, ale každých osm let, jako obvykle, mi zavoláš, a než si vybereš svou příští identitu, uděláš pro mne něco, o co tě požádám.“

Tohle všechno už jsem pochopitelně slyšel. A „jakýkoliv život, který chceš“ také nebyla tak úplně pravda. Předložil mi řadu návrhů a já si něco vybral. Moje reakce jeho uším zněla také povědomě.

„Máš nějaké nové zprávy o ní?“ Tuhle otázku jsem mu položil snad už stokrát, ale nikdy nezněla tak pateticky a beznadějně jako teď.

Díval se do svého pití. „Ne.“

Všiml jsem si, že to řekl o něco rychleji než normálně. „Hendrichu?“

„Ne. Nic nevím. Ale objevujeme teď neuvěřitelné množství nových lidí. Minulý rok přes sedmdesát. Vzpomínáš si, jak jsme začínali? Když byl dobrý rok, bylo jich pět. Pokud ji stále chceš najít, byl bys blázen, kdybys teď odešel.“

Zaslechl jsem tiché žbluňknutí v bazénu. Zvedl jsem se, došel na jeho okraj a uviděl myšku zoufale kroužící kolem vodního filtru. Klekl jsem si a vyndal to stvořeníčko ven. Odplazila se k dokonale zastřiženému trávníku.

Měl mě v hrsti a věděl to. Odtud nešlo odejít živý. A stejně bylo jednodušší zůstat. Byla v tom jistá útěcha – jako v pojištění.

„Jakýkoliv život?“

„Jakýkoliv život si budeš přát.“

Jsem si úplně jistý, že Hendrich, protože byl, jaký byl, předpokládal, že si řeknu o něco extravagantního nebo nákladného. Že budu chtít žít na luxusní jachtě na pobřeží Amalfi nebo v penthousu v Dubaji. Ale já to měl promyšlené a věděl jsem, o co si říct. „Chci se vrátit do Londýna.“

„Do Londýna? Ona tam pravděpodobně není, to víš.“

„Vím. Prostě se tam chci vrátit. Mám pocit, jako bych se vracel domů. Chci být učitel. Učitel dějepisu.“

Zasmál se. „Učitel dějepisu. Na univerzitě?“

„Na základní škole. Ale ano, učitel dějepisu na druhém stupni. Myslím, že to by pro mě mohla být vhodná práce.“

Hendrich se usmál a podíval se na mě s mírně zmatečným výrazem, jako bych si objednal kuře místo humra. „To je skvělé. Ano. Stačí jen zařídit pár věcí a...“

Zatímco Hendrich pokračoval, díval jsem se, jak myška zalézá do křoví, mizí v temných stínech a utíká za svobodou.

Londýn, současnost

Londýn. První týden mého nového života.

Ředitelna v oakfieldské základní škole.

Snažím se chovat normálně. Je to stále těžší. Minulost se snaží prodrat na povrch.

Ne.

Už se prodrala. Minulost je pořád tady. Místnost je cítit instantní kávou, dezinfekcí a umělým kobercem, ale visí tu Shakespearův plakát.

Je to ten jeho klasický portrét, který vidíte všude. Ustupující vlasy, bledá pleť a prázdné oči, jako kdyby často kouřil trávu. Obrázek, který se Shakespearovi nepodobá ani zdaleka.

Usilovně se snažím soustředit na ředitelku Daphne Bellovou. V uších má oranžové kroužky. V černých vlasech svítí pár bílých pramínků. Usmívá se na mě. Je to melancholický úsměv. Takový ten úsměv, kterým se neumí usmívat nikdo, komu není přes čtyřicet. Ten, ve kterém je obsažený současně smutek, vzdor i pobavení.

„Jsem tady už dlouho.“

„Opravdu?“ podívám se.

Venku se policejní siréna vytrácí do ztracena.

„Čas,“ zamyslí se, „je zvláštní věc, vidíte?“

Drží svůj papírový kelímek s kávou opatrně za okraj, když ho pokládá vedle počítače.

„Ta nejzvláštnější,“ souhlasím.

Daphne se mi líbí. Celý přijímací pohovor se mi líbí. Jsem rád, že jsem zpět v Londýně, zpátky v Tower Hamlets.

A podstupuju přijímací pohovor na normální pracovní místo. Je skvělé cítit se zase jednou obyčejně.

„Učím už třicet let. Tady dvacet. Dost depresivní pomyslení. Tolik let. Jsem tak stará.“ S úsměvem si povzdychne.

Vždycky mi přišlo vtipné, když tohle lidé říkali.

„Nevypadáte na to,“ je očekávaná reakce, proto to řeknu.

„Galantní! To jsou body k dobru!“ Její smích se postupně zvedne o celé dvě oktávy.

Představuju si její smích jako neviditelného ptáka, nějakého exotického ze Svaté Lucie (odkud pocházel její otec), vyletujícího oknem ven k šedé obloze.

„Být tak mladá jako vy,“ usměje se pro sebe.

„Čtyřicet jedna není žádné mládí,“ opáčím a zdůrazním to směšné číslo. *Čtyřicet jedna. Čtyřicet jedna. Tolik mi je.*

„Vypadáte velmi dobře.“

„Právě jsem se vrátil z dovolené. Možná je to tím.“

„Byl jste na nějakém zajímavém místě?“

„Na Srí Lance. Bylo tam hezky. Krmil jsem želvy v moři...“

„Želvy?“

„Ano.“

Za oknem vidím ženu mířící s hloučkem dětí ve školních uniformách na školní hřiště. Zastaví se, otočí se k nim, a jak pronáší neslyšná slova, zahlédnu její obličej. Má brýle, džíny a dlouhé sako, které jemně pleská ve větru. Zastrčí si vlasy za uši. Teď se směje něčemu, co řeklo jedno z dětí. Smích jí rozjasní tvář a já jsem na okamžik úplně okouzlený.

„Aha,“ prohodí Daphne, když si všimne, kam se dívám. Zastydím se. „To je Camille, naše učitelka francouzštiny. Nikdo se jí nevyrovná. Děti ji milují. Pokaždé je bere ven... na hodiny francouzštiny pod širým nebem. To je její styl.“

„Vidím, že jste tady odvedla obrovský kus skvělé práce,“ snažím se vrátit rozhovor zpět k tématu.

„Snažím se. Všichni se snažíme. Nicméně někdy je to předem prohraný boj. A to je moje jediná obava ohledně

vaší žádosti. Vaše doporučení jsou ohromující. Všechna jsem si prověřila...“

Uleví se mi. Ne proto, že si ověřila reference, ale proto, že tam byl někdo, kdo zvedl telefon nebo odpověděl e-mailem.

„... jenže tohle není venkovská základní škola v Suffolku. Tohle je Londýn. Tower Hamlets.“

„Děti jsou děti.“

„A jsou to úžasné děti. Jenže tohle je jiná oblast. Nemají stejná privilegia. Mám obavy, že jste zatím žil v relativním klidu.“

„Možná byste se divila.“

„Řada místních studentů se dost tvrdě potýká s přítomností, natožpak s historií. Zajímá je jenom svět, který je obklopuje. Klíčové je něčím je zaujmout. Jak dokážete oživit historii?“

Na světě neexistovala snazší otázka. „Historie není něco, co je nutné oživovat. Historie je živá sama o sobě. My jsme historie. Historie nejsou politici nebo králové a královny. Historie je všechno. Tahle káva. Většinu z dějin kapitalismu, císařství a otroctví byste mohla vysvětlit jen tak, že byste mluvila o kávě. Je neuvěřitelné, kolik krve a utrpení bylo třeba, abychom tady mohli být a pít kávu z papírových kelímků.“

„Hned jsem na ni ztratila chuť.“

„To se omlouvám. Ale chci říct tohle: historie je všude přítomná. Jde jenom o to, aby si to lidé uvědomili. Pomůže vám to pochopit současnost.“

„To je pravda.“

„Historie je o lidech. Každý má rád historii.“

Daphne si mě zamyšleně prohlíží, trochu zatáhne obličej do krku a současně pozdvihne obočí. „Jste si tím jistý?“

Zlehka přitakám. „Jde jenom o to, aby si člověk uvědomil, že všechno, co řekne, udělá nebo pochopí, může říct, udělat

a pochopit jenom díky tomu, co se stalo předtím. Díky Shakespearovi. A díky každému člověku, který kdy žil.“

Pohlédnu ven z okna. Jsme ve třetím patře a navzdory londýnskému dešti máme celkem pěkný výhled. Najdu starou georgiánskou budovu, kolem které jsem tolikrát prošel.

„Támhle, vidíte ten dům? Ten s mnoha komíny? Býval to blázinec. A támhle,“ ukážu na další nižší cihlovou budovu, „bývala kdysi jatka. Ze starých kostí tam vyráběli porcelán. Kdybychom tudy procházeli před dvěma stoletími, slyšeli bychom z jedné strany křik lidí, které společnost prohlásila za šílence, a z druhé strany bučení dobytka...“

Kdyby, kdyby, kdyby.

Ukážu na východ na břidlicovou střechu.

„A támhle, nedaleko staré továrny na výrobu sirek, v pekárně na Old Ford Road se scházely Sylvia Pankhurstová a ostatní sufražetky z východního Londýna. Měly velký vývěsní štít se zlatým nápisem VOLEBNÍ PRÁVO PRO ŽENY, nedal se přehlédnout.“

Daphne si něco zapíše. „Vidím, že ovládáte hru na hudební nástroje. Kytara, klavír, housle.“

A loutna, nedodám. A mandolína. Citera. Flétna.

„Ano.“

„Strčil byste do kapsy Martina.“

„Martina?“

„Našeho učitele hudby. Je beznadějný. Ztracený případ. Dokáže hrát leda tak na triangel. Ale myslí si o sobě, že je rocková hvězda. Chudák Martin.“

„Já mám hudbu moc rád. Hru na nástroje miluju. Ale zdá se mi těžké hudbu učit. Vždycky mi dělalo potíže o ní mluvit.“

„Na rozdíl od historie?“

„Na rozdíl od historie.“

„Zdá se, že jste toho za svůj krátký život stihl už hodně.“

„Ano,“ přesvědčivě lžu. „Rozhodně.“

„A stále ještě máte mládí na své straně.“

Pokrčím rameny a zatvářím se tak, jak se ode mě asi očekává.

„Mně je padesát šest, takže čtyřicet jedna je mládí, věřte mi.“

Padesát šest je mládí.

Osmdesát osm je mládí.

Sto třicet je mládí.

„Tak to já jsem asi starý jedenačtyřicátník.“

Usměje se na mě. Cvakne koncem propisky. Pak znovu. Pokaždé je to okamžik. První cvaknutí, pak pauza a druhé cvaknutí. Čím déle žijete, tím těžší to je. Zachytit je. Každý malý okamžik, který přijde. Žít v něčem jiném než v minulosti nebo budoucnosti. Být skutečně tady.

Emily Dickinsonová řekla, že věčnost se skládá z přítomných okamžiků. Ale jak se zabydlet v přítomnosti, kterou právě žijete? Jak zabránit duchům všech ostatních přítomností, aby se dostali dovnitř? V krátkosti, jak žít?

Ztrácím se v myšlenkách.

Poslední dobou se toho událo tolik. Už jsem o tom slyšel. Ostatní albové o tom mluvili. Když dosáhnete poloviny života, přemohou vás vaše myšlenky. Vzpomínky nabobtnají. Máte stále větší bolesti hlavy. Dnes bolest není tak hrozná, ale vím o ní.

Snažím se soustředit. Snažím se udržet v téhle nové přítomnosti, kde jsem měl ještě před pár vteřinami radost ze svého pohovoru. Užít si ten pocit relativní obyčejnosti. Nebo její iluze.

Nic jako obyčejnost neexistuje.

Aspoň pro mě.

Musím se soustředit. Podívám se na Daphne, která krouží hlavou a směje se, ale tentokrát potichu a neprozradí mi čemu. Mám pocit, že něčemu smutnému, podle náhlého

lesku v jejích očích. „Inu, Tome, musím přiznat, že jste na mne zapůsobil. Vy i váš životopis.“

Tom.

Tom Hazard.

Moje jméno – to původní – bylo Estienne Thomas Ambroise Christophe Hazard. To bylo na počátku. Od té doby jsem měl mnoho jmen a byl mnoha lidmi. Ale když jsem poprvé přijel do Anglie, rychle jsem své jméno oklestil a stal se jen Tomem Hazardem.

Teď to jméno používám znovu a mám pocit, jako bych se vracel. Zní mi v hlavě ozvěnou. *Tom. Tom. Tom. Tom.*

„Splnil jste všechna kritéria. A i kdybyste je nesplnil, tu práci byste stejně dostal.“

„Opravdu? Jak to?“

Pozdvihne obočí. „Nikdo jiný o ni neměl zájem!“

Oba se tomu zasmějeme.

Ale náš smích odumře rychleji než jepice.

Protože potom dodá: „Bydlím na Chapel Street. Zajímalo by mě, jestli o ní také něco víte?“

Pochopitelně vím a její otázka mě probere jako studený vítr. Bolest hlavy pulsuje s větší silou. V duchu se mi vybaví jablko, které se rozprsklo v troubě. Neměl jsem se sem vracet. Nikdy jsem o to neměl Hendricha žádat. Myslím na Rose, na to, jak jsem ji viděl naposledy, na její vytřeštěné zoufalé oči.

„Chapel Street. To nevím. Ne. Ne, obávám se, že nevím.“

„To nic.“ Napije se kávy.

Prohlížím si Shakespearův plakát. Jako by se na mě díval starý přítel. Pod obrázkem je citát.

Víme, co jsme, ale nevíme, co můžeme být.

„Mám z vás dobrý pocit, Tome. A pocitům člověk musí věřit, vidíte?“

„Asi ano,“ souhlasím, i když pocity jsou jedna z věcí, kterým jsem nikdy nevěřil.

Usměje se.

Já se také usměju.

Zvednu se a zamířím ke dveřím. „Uvidíme se v září.“

„Haha! Září. Září. Uteče to jako nic. Čas, chápete. To je další věc spojená se stárnutím. Čas se zrychluje.“

„Kéž by,“ zašeptám.

Ale ona mě neslyší, protože dodá: „A děti.“

„Promiňte?“

„Děti jsou další věc, kvůli které jako by život utíkal rychleji. Mojí nejstarší je dvacet dva. Vloni absolvovala na univerzitě. Včera jsme si hráli s jejím legem, a dnes si jde vyzvednout klíče od svého nového bytu. Dvacet dva let je jako mžiknutí oka. Vy máte děti?“

Pevně sevru kliku. Tohle je také jen okamžik, ale uvnitř něho bolestivě ožijí tisíce jiných.

„Ne,“ odpovím, protože je to lehčí než říct pravdu, „nemám.“

Na chvíli se zdá, že se cítí trochu trapně. Mám pocit, že se to chystá nějak okomentovat, ale ona se jen rozloučí: „Brzy se uvidíme, pane Hazarde.“

Otevřu na chodbu, která je také cítit dezinfekcí, teenageri se v ní opírají o stěny a civí na své mobily stejně oddaně jako staří kněží na své modlitební knihy. Otočím se k Daphne, která se dívá do svého počítače.

„Ano. Uvidíme se.“

Cestou z kanceláře Daphne Bellové a ze školy se ocitnu současně v jednadvacátém a sedmnáctém století.

Jdu pěšky asi míli k Chapel Street – dlouhý sled sázkových kancelářů, dlážděných chodníků, autobusových zastávek, betonových stojanů lamp a odfláknutých grafiti – a jsem skoro v transu. Ulice jako by byly příliš široké. A když dojdu do Chapel Street, zjistím to, co jsem už stejně věděl: domy, které tady kdysi stávaly, už neexistují,

nahradily je budovy postavené na konci osmnáctého století, vysoké, cihlové a stejně upjaté, jako byla doba jejich vzniku.

Na rohu, kde jsem znával malý opuštěný kostelík a hlídače, je teď KFC. Rudý plast se chvěje jako otevřená rána. Míjím ho se zavřenýma očima a snažím se vycítit, jak daleko v ulici dům stával. Asi po dvaceti krocích se zastavím. Otevřu oči a před sebou mám částečně samostatně stojící dům, který nemá navenek nic společného s domem, do něhož jsem přišel tehdy před staletími. Neoznačené dveře jsou teď modré. Za oknem vidím obývací pokoj s televizí. Někdo na ní hraje videohry. Na obrazovce vybuchuje mimozemšťan.

Hlava mi bolestivě tepe a přemůže mě slabost, až zavrávám, jako by minulost byla cosi, co může zahustit vzduch nebo ovlivnit zákon gravitace. Opřu se o auto, zlehka, ale i to stačí, abych spustil alarm.

Je to hlasitý zvuk jako bolestivé skučení, které sem doléhá až z roku šestnáct set dvacet tři. Rychle odcházím a nechávám ulici za sebou s přáním, abych za sebou mohl stejně snadno nechat i minulost.

Londýn, 1623

V celém svém životě jsem byl zamilovaný jen jednou. V jistém smyslu to může působit romanticky. Myšlenka, že máte jedinou pravou lásku, a když odejde, nikdo se jí nevyrovná. Je to krásná představa, ale skutečnost je děsivá. Čelit všem rokům, které přijdou potom. Existovat, když smysl vašeho bytí odešel.

Smyslem mého bytí, alespoň na čas, byla Rose.

A když odešla, většinu hezkých vzpomínek přehlušila ta poslední. Konec, který se stal současně strašlivým začátkem. Ten poslední den, který jsem byl s ní. Protože právě ten den, kdy jsem za ní zamířil do Chapel Street, toho v následujících stoletích tolik ovlivnil.

Tenkrát...

Stál jsem před dveřmi.

Zaklepal jsem, počkal a zaklepal znovu.

Hlídač, kterého jsem minul na rohu ulice, teď zamířil ke mně.

„Tohle je označený dům, chlapče.“

„Ano, já vím.“

„Tam nesmíš chodit... Není to bezpečné.“

Zvedl jsem ruku. „Stůjte. Já jsem také zasažený. Nepřibližujte se ke mně.“

Pochopitelně to byla lež, ale účinná. Hlídač ode mě povážlivě rychle odcouval.

„Rose,“ zavolal jsem skrz dveře. „To jsem já. Tom. Právě jsem potkal Grace. U řeky. Řekla mi, že jsi tady...“

Chvilku to trvalo, ale pak jsem zevnitř zaslechl její hlas.
„Tome?“

Uběhla léta od chvíle, kdy jsem naposledy slyšel tenhle hlas.

„Ach, Rose, otevři dveře. Musím tě vidět.“

„Nemůžu, Tome. Jsem nemocná.“

„Já vím. Ale já se nenakazím. V uplynulých měsících jsem byl mezi tolika nemocnými, a neměl jsem nic horšího než rýmu. No tak, Rose. Otevři dveře.“

Otevřela. Stála přede mnou. Byli jsme skoro stejně staří, ale ona teď vypadala, jako by jí táhlo na padesát, a já stále připomínal spíš teenagera.

Měla šedou pleť. Obličej posetý boláky, jako pokrývají země mapu světa. Sotva se držela na nohou. Cítil jsem se provinile, že kvůli mně musela vstát, ale zdálo se, že ji těší, že mě vidí. Útržkovitě mluvila, zatímco jsem jí pomáhal dostat se zpátky do postele.

„Vypadáš tak mladě... Jsi pořád... skoro kluk.“

„Mám na čele malou vrásku, podívej.“

Držel jsem ji za ruku. Vrásku neviděla.

„Je mi to líto,“ řekla. „Je mi líto, že jsem ti řekla, abys odešel.“

„Bylo to správné rozhodnutí. Mohla tě ohrozit i pouhá moje existence.“

Pro případ, že by to bylo nutné, musím dodat: nejsem si jistý, že slova, která píšu, ve skutečnosti zazněla. Možná ne. Ale takhle si je pamatuju a nezbyvá mi nic jiného než vycházet ze vzpomínek na skutečnost, které se skutečnosti jistě hodně blíží, ale nikdy nebudou úplně přesné.

Ale jsem si stoprocentně jistý, že pak slovo od slova řekla: „Všechno kolem se pomalu noří do tmy. Je to hrozný pocit.“ Dostal jsem strach. Ten nejhorší strach ze všech strachů. To je zřejmě cena za lásku: vnímáte bolest někoho jiného, jako by byla vaše vlastní.

Neustále blouznila.

Nemoc ji pohlcovala stále víc, téměř minutu po minutě. Byla teď můj naprostý opak. Zatímco můj život se natahoval k téměř nekonečně vzdálenému bodu v budoucnosti, Rosin pádil ke svému konci.

V domě byla tma. Všechna okna byla zatlučena prkny. Ale jak ležela v posteli ve vlhkých pokrývkách, viděl jsem, že její obličej září jako bílý mramor a pleť zbarvují rudé a šedé skvrny. Na krku se jí vyboulily uzliny velikosti vejce. Vidět, jak se takhle mění, bylo příšerné, jako sledovat něco násilného.

„To je v pořádku, Rose, to je v pořádku.“

Oči měla vyvalené strachy, skoro jako by se cosi ocitlo v její lebce a pomalu na ně zevnitř tlačilo.

„Klid, klid, klid... Všechno bude v pořádku...“

Bylo tak směšné tohle říkat. Nic nemělo být v pořádku. Trochu zasténala. Její tělo se propnulo bolestí.

„Musíš jít pryč.“ Měla suchý hlas.

Naklonil jsem se k ní a políbil ji na čelo.

„Pozor,“ varovala mě.

„Je to bezpečné.“ Ve skutečnosti jsem si tím nebyl jistý. Myslel jsem si to, ale nemohl jsem to vědět, protože jsem na zemi žil teprve čtyřicet dva let (a vypadal jsem jen o malinko starší než šestnáctiletý mladík, za kterého mě Rose považovala, když mě poprvé uviděla). Ale bylo mi to jedno. Život totiž během těch let, kdy jsem byl bez ní, ztratil cenu.

I když jsem Rose neviděl od roku šestnáct set tři, stále jsem k ní cítil lásku, úplně stejně silnou, a teď to moc bolelo. Bolelo to víc než jakákoliv fyzická bolest, kterou jsem zakusil.

„Byli jsme šťastní, vid', Tome?“ Ve tváři měla teď ten nejsladší náznak úsměvu. Vzpomněl jsem si, jak jsme jednoho dávno zapomenutého úterního rána šli kolem Ovesné

stodoly, nesli jsme těžká vědra s vodou a spokojeně si povídali. Vzpomněl jsem si na její radostný smích a na její tělo, napjaté rozkoší, a ne bolestí, a jak jsme se snažili být potichu, aby se neprobudila její sestra. Vzpomínal jsem, jak jsem se při dlouhých cestách z Banksidu vyhýbal toulavým psům a prodíral se blátem poháněný radostným pomyslením na to, že na konci cesty mě doma čeká ona a dá tomu všemu smysl.

Všechny tyhle chvíle, všechny ty rozhovory, všechno tohle se smrško na jednoduchou elementární pravdu.

„Byli... miluju tě, Rose. Hrozně moc tě miluju.“

Chtěl jsem ji podepřít a nakrmit koláčem s králičím masem a trochou třešní, aby se jí zas udělalo lépe. Ale viděl jsem, že má takové bolesti, že si přeje už jen umřít, jenže jsem nevěděl, co to bude znamenat. Nechápal jsem, jak by potom mohl svět držet pohromadě.

Zbývala však ještě jedna věc, kterou jsem potřeboval. Odpověď. Pevně jsem doufal, že mi ji dá.

„Lásko, kde je naše Marion?“ zeptal jsem se.

Dlouho se na mě dívala. Obrnil jsem se a připravil se na špatné zprávy. „Utekla...“

„Cože?“

„Byla jako ty.“

Chvilí trvalo, než mi to došlo.

„Ona přestala stárnout?“

Mluvila pomalu, mezi vzdechy, kašláním a sténáním. Uklidňoval jsem ji, že nemusí nic říkat, ale měla pocit, že musí. „Ano. A lidé si toho začali všímat, když uběhla léta a ona se vůbec nezměnila. Řekla jsem jí, že se budeme muset zase přestěhovat, a ji to hodně zarmoutilo. A pak k nám přišel Manning –“

„Manning?“

„A té noci utekla, Tome. Vyběhla jsem za ní, ale už byla pryč. Nikdy se nevrátila. Nemám vůbec tušení, kam šla

nebo jestli je v pořádku. Snaž se ji najít. Musíš ji zkoušet hledat... Modli se a buď silný, Tome. Ty ji najdeš. Já budu v pořádku. Shledám se se svými bratry.“

Nikdy jsem se necítil slabší, a přitom jsem byl připravený dát jí všechno – i mou mytickou sílu a budoucí štěstí.

„Budu silný, moje Rose.“

Sotva dýchala. „Budeš.“

„Ach, Rose.“

Musel jsem opakovat její jméno, i pro ni, aby ho stále slyšela. Chtěl jsem, aby byla tady, živá a skutečná.

Jsem podřízeni času a její čas brzy vyprší...

Poprosila mě, abych jí zazpíval. „Něco od srdce.“

„Mám teď v srdci smutek.“

„Tak zpívej smutně.“

Sáhl jsem po loutně, ale ona chtěla slyšet jen můj hlas. Já si bez hudebního doprovodu moc zpívat netroufám, dokonce ani před Rose, ale zazpíval jsem jí:

*Usměje se, a jak zjara zalije mne štěstí,
zamračí se, a hned zima trýzně věští...*

Usmála se, něžně a utrápeně, a já měl pocit, jako by se rozpadal celý svět, a chtěl jsem zmizet s ním a jít tam, kam odcházela ona. Bez ní jsem neuměl být sám sebou, žít se svým zvláštním a ojedinělým já. Zkusil jsem to, samozřejmě. Dokázal jsem bez ní přežít celé roky, ale přesně to to bylo. Přežívání. Kniha beze slov.

„Budu Marion hledat.“

Zavřela oči, jako by uslyšela poslední věc, kterou chtěla slyšet.

Byla teď šedá jako lednová obloha.

„Miluju tě, Rose.“

Hledal jsem na jejích ústech, na lince mezi jejími bledými popraskanými rty alespoň nepatrný oblouček, tu

nejmenší odpověď, ale už byla mrtvá. Ta nehybnost byla děsivá. Jediné, co se ještě pohybovalo, byla zrnka prachu.

Prosil jsem Boha, žadonil, žebрал a smlouval, ale s Bohem se nesmlouvá. Bůh je neoblomný, hluchý a nevšímavý. Ona zemřela a já žil. Otevřela se jáma, temná a bezedná, a já do ní spadl a padal dolů celá staletí.

Londýn, současnost

Stále jsem malátný. V hlavě mi pulsuje bolest. Procházím se. Doufám, že mi to pomůže zahnat vzpomínky na Chapel Street. Mířím za protijedem: do Hackney. Do Well Lane. Teď se jmenuje Well Street. Na místo, kde jsme s Rose poprvé žili spolu, než přišly roky trápení a odloučení a než ji zabil mor. Chalupy, stáje, stodoly, rybník i ovocné sady dávno zmizely. Víím, že mi nijak nepomůže procházet se po ulicích, které mi už nic neříkají, a hledat vzpomínky, které zakryla nová dlažba, ale musím to vidět.

Jdu dál. Tahle část Hackney patří určitě k nejrušnějším. Míjejí mě autobusy a spěchající zákazníci. Přejdu obchod s telefony, pak zastavárnu a bistro. Vtom spatřím na opačné straně ulice místo, kde jsme bydleli.

Dnes je tam dům z červených cihel bez oken, na kterém visí modro-bílý poutač. ÚTULEK PRO DOMÁCÍ ZVÍŘATA, HACKNEY. Je depresivní vidět, jak byl váš život vymazán. Tak depresivní, že se musím znovu opřít o zeď hned vedle bankomatu, takže se hned vzápětí omlouvám starému pánovi, který si střeží svůj PIN, a vysvětluju mu, že ho nechci okrást, ale on na mě dál zírá, jako by si nebyl jistý.

Všimnu si, že z domu právě vychází muž se stafordšírským teriérem. Pak mě napadne, co udělám. Jak se mohu aspoň trochu usmířit se svou minulostí.

Mohu přejít ulici a vejít dovnitř.

Všichni ostatní psi štěkají. Ale tenhle jen leží v koši, který je mu příliš malý. Je to podivné šedé stvoření se safírově

modrýma očima. Mám pocit, že tenhle pes je pro tyhle moderní nesmysly příliš důstojný, jako vlk, který se ocitl v jiné době. Cítím s ním spřízněnost.

Vedle psa leží netknutá kousací hračka. Zářivě žlutá gumová kost.

„Co je to za plemeno?“ ptám se dobrovolnice z útulku (podle jmenovky „Lou“). Poškrabe se na ekzému na paži.

„Tohle je akita,“ odpoví. „Japonské plemeno. Dost vzácné. Trochu připomíná huskyho, vidíte?“

„Ano.“

Myslím si, že to bylo tady. Na místě, kde stojí kotec s tím krásným smutně vypadajícím psem, bývala místnost. Místnost, ve které jsme spávali.

„Jak je starý?“ ptám se Lou.

„Hodně starý. Je mu jedenáct. To je jeden z důvodů, proč je pro něho těžké najít domov.“

„A proč je tady?“

„Odebrali ho. Byl na balkóně. Přivázaný na řetězu. V příšerném stavu. Koukněte.“ Ukáže na červenohnědou jizvu na stehnu, kde psovi nerostou chlupy.

„Popálenina od cigarety.“

„Vypadá smutně.“

„Ano.“

„Jak se jmenuje?“

„To jsme se nedozvěděli. Říkáme mu Abraham.“

„Proč?“

„Našli ho ve věžáku, který se jmenuje Lincoln Tower.“

„Aha,“ chápů. „Abraham. Hodí se to k němu.“

Abraham se zvedne. Přijde ke mně a upře na mě svoje světle modré oči, jako by se mi snažil něco říct. Neměl jsem v úmyslu pořídit si psa. Tohle v plánu pro dnešní den nebylo. Přesto řeknu: „To je on. Rád bych si ho odvedl domů.“

Lou se na mě překvapeně podívá. „Ani nechcete vidět ostatní?“

„Ne.“

Zahlédnu skvrny na pokožce Louiny paže – nafialovělé a zanícené –, a v mysli se vrátím do onoho mrazivého zimního dne, kdy jsem v čekárně spolu s dalšími pacienty doktora Hutchinsona nervózně čekal na diagnózu.

Londýn, 1860

Zuřila zimní bouře. Po poměrně mírném a nepřerušovaném období uplynulých lednových dnů teplota náhle prudce poklesla. V Londýně nastala nejhorší zima, jakou jsem pamatoval od roku osmnáct set čtrnáct, roku Napoleonových žertů, finančního skandálu a zamrzlé Temže, kdy trhovci naposledy prodávali svoje zboží na zamrzlé hladině řeky.

Když jste tehdy byli venku, skoro jste přestali ovládat obličej. V podstatě jste cítili, jak vám zamrzá krev. Během dvoumílové cesty do Blackfriars Road jsem skoro nic neviděl, moje kroky vedly jen stojany pouličních svítlen, oněch elegantních černých pouličních lamp z tepaného železa, které mi kdysi připadaly tak moderní. V Blackfriars Road sídlila nemocnice, ve které doktor Hutchinson tehdy pracoval: Londýnský kožní institut pro léčbu a ošetřování neinfekčních onemocnění kůže. Na viktoriánské standardy poměrně chytlavý název.

Pochopitelně jsem neměl žádné onemocnění kůže. Moje kůže nevykazovala známky podráždění. Neměl jsem vyrážku. Moje pokožka byla v naprostém pořádku kromě toho, že byla dvě stě sedmdesát devět let stará, a přitom vypadala o staletí mladší; ale celé moje tělo se tehdy cítilo o staletí mladší. Kéž by i moje mysl měla pocít, že je jí třicet.

Důvodem, proč jsem vyhledal doktora Hutchinsona, byl jeho článek, v němž popsal objev a zkoumání podobného, třebaže opačného postižení, známého jako „progeria“.

Název pochází z řeckých slov „pro“, ve významu předtím, ale také předčasné, a „geras“, což znamená starý. Předčasně